

26.01.2011

Mainoksen maksajan nimen ilmoittaminen

(vaalirahoituslaki 4 § 5 mom. ja puoluelaki 8b § 5 mom)

Sekä puoluelaki että ehdokkaan vaalirahoituksesta annettu laki sisältävät säännöksen, jonka mukaan vaalikampanjaan kuuluvasta tai sitä tukemaan tarkoitettusta maksullisesta ilmoituksesta on käytävä ilmi maksajan nimi. Puoluelain mukaan tästä huolehtii puolue ja puolueyhdistys, kun taas ehdokkaan vaalirahoitusta koskevan lain mukaan maksajasta ilmoittaminen on ehdokkaan, ehdokkaan tukiryhmän ja muun yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimivan yhteisön vastuulla. Puoluelain mukaan yksityishenkilön nimeä ei saa ilmoittaa ilman hänen nimenomaista suostumustaan, jos hänen antamansa tuen arvo on pienempi kuin 1 500 euroa. Vastaavasti ehdokkaan vaalirahoitusta koskevan lain mukaan yksityishenkilön nimeä ei saa ilmoittaa ilman hänen nimenomaista suostumustaan, jos hänen antamansa tuen arvo on kunnallisvaaleissa alle 800 euroa taikka eduskuntavaaleissa, europarlamenttivaaleissa tai presidentinvaaleissa alle 1 500 euroa.

Näiden rajoitusten on tarkoitus suojata suhteellisen pienen lahjoituksen antaneiden yksityisyyttä. Siksi tällaisen yksityishenkilön henkilöllisyyttä ei perustuslakivaliokunnan mielestä saa paljastaa myöskään vaalimainontaa koskevan säännöksen nojalla (PeVM 3/2010 vp).

Puoluelain mukaan puolueen ja puolueyhdistyksen on huolehdittava, että vaalikampanjaan kuuluvasta tai sitä tukemaan tarkoitettusta maksullisesta mainoksesta käy ilmi maksajan nimi. Mikäli puolue itse maksaa mainoksen, perustuslakivaliokunta on pitänyt riittävänä, että puolueen nimi selvästi esiintyy mainoksessa.

Vaalirahoituslain osalta yksittäisen ehdokkaan vaalimainoksen osalta perustuslakivaliokunta on pitänyt riittävänä, että jos ehdokas itse maksaa mainoksen, siitä selvästi ilmenee ehdokkaan nimi.

Valtiontalouden tarkastusviraston laissa säädettyihin tehtäviin ei kuulu sen valvominen, että vaalikampanjaan kuuluvasta mainoksesta ilmenee maksajan nimi. Tarkastusviraston lakisääteisiin tehtäviin ei myöskään kuulu tarkempien ohjeiden antaminen mainoksen maksajan ilmoittamisvelvollisuuden ja sen toteutumista koskevan puolueen ja puolueyhdistyksen sekä ehdokkaan ja tämän tukiryhmän huolehtimisvelvollisuuden toteuttamisesta. Tästä syystä tarkastusvirasto ei anna eikä voikaan antaa tarkempia tulkintoja mainoksen maksajan ilmaisemisvelvollisuuden käytännön toteuttamisesta.

Yleisellä tasolla voidaan kuitenkin todeta, että lainkohtaa tulkitaan lainsäädännön yleisten tulkintaperiaatteiden perusteella vaali- ja puoluerahoituslainsäädännön yleisten tavoitteiden mukaisesti. Mainoksen maksajan nimen ilmoittamisvelvollisuus koskee vaalikampanjaan kuuluvaa ilmoittelua. Lainsäädännön tavoitteena oli avoimuuden lisääminen ja sen varmistaminen, että äänestäjät ja yleisö voivat arvioida ehdokkaiden sidonnaisuuksia. Puolueiden ja puolueyhdistysten sekä ehdokkaiden ja näiden tukiryhmien on siten osaltaan huolehdittava lain soveltamisesta siten, että avoimuus ja mahdollisuus arvioida sidonnaisuuksia toteutuu mahdollisimman hyvin ja poliittiseen toimintaan sopivalla tavalla. Vaali- ja puoluerahoituslainsäädäntö jättää tältä osin tarkemmat yksityiskohdat puolueiden sekä ehdokkaiden ja näiden tukiryhmien ratkaistavaksi poliittisissa käytännöissä.

Todettakoon, että ehdokkaan tulee vaalirahoitusilmoituksessaan ilmoittaa hänen puolestaan maksetun vaalikampanjakulun arvo hänen vastaanottamanaan tukena, jos mainoksen tarkoituksena on vain ehdokkaan vaalikampanjan tukeminen.

Vastaavasti puolueen ja avustuspäätöksessä tarkoitettun yhdistyksen tulee ilmoittaa vastaavalla tavalla vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamisen yhteydessä tukena niiden puolesta maksettu kampanjakulu. Tuen antaja on yksilöitävä, mikäli vastaanotettu tukisuoritus on vähintään 1 500 euroa.

VALTIONTALOUDEN TARKASTUSVIRASTO